

FRÅGAN SOM GICK UNDER JORDEN

Innehåll

1. Om undersökningen och sammanfattning
2. Infrastrukturen vatten och avlopp
3. Problembilden och riskerna
4. VA-taxan

Om VA-Fakta

VA-Fakta är ett branschinitiativ från 2013 som verkar för att öka kännedomen och kunskapen om det gigantiska underhållsunderskott i VA-systemen som dagligen får konsekvenser för samhällsutvecklingen.

De branschorganisationer och företag som står bakom VA-Fakta är Maskinentreprenörerna, Svenska Rörgrossistföreningen, VVS-Fabrikanternas Råd samt deras medlemsföretag.

Genom att bidra med kunskap, förmedla de insikter som finns på VA-området, lyfta fram exempel på lösningar och skapa dialogytor där dricksvattenfrågan kan diskuteras, vill VA-Fakta verka för en långsiktigt hållbar och säker dricksvattenförsörjning i hela landet.

Om undersökningen

Denna kvantitativa undersökning är utförd av analysföretaget United Minds på uppdrag av VA-Fakta för att undersöka allmänhetens bild av VA-systemet, de problem och risker som finns, kunskapen kring VA-taxan samt inställning till en förändring av taxan.

Datainsamlingen skedde via digitala enkäter och distribuerades till 1001 respondenter via e-post till ett riksrepresentativt urval enligt kvoter avseende kön, ålder och geografi. Respondenterna är fördelade enligt följande:

Kön	Andel	Bas
Man	46%	463
Kvinna	54%	538

Ålder	Andel	Bas
< 25	18%	178
26-35	25%	248
36-45	22%	219
46-55	21%	207
> 55	15%	149

Utbildningsnivå	Andel	Bas
Grundskola, folkskola	8%	78
Gymnasieutbildning	43%	432
Yrkeshögskola	14%	140
Kandidatexamen	21%	211
Magister-/mastersexamen	11%	106
Doktorsexamen	1%	14
Vill ej uppge	2%	20

Bostadstyp	Andel	Bas
Villa	33%	328
Radhus	9%	88
Hyresrätt	37%	372
Bostadsrätt	19%	192
Andra hand/inneboende/ har ej flyttat hemifrån	2%	17
Seniorboende	0%	4

Kommuntyp*	Andel	Bas
Storstäder	40%	343
Större städer	37%	321
Mellanbygd	15%	131
Gles-/tätbygd	8%	70

Sammanfattning

Infrastrukturen vatten och avlopp

- VA-systemet är den infrastruktur flest anser viktigast för att ett samhälle ska fungera (72%).
- Systemet (40%) ligger dock i paritet med kollektivtrafiken (38%) i hur viktigt man tycker det är att öka investeringarna.
- En förklaring kan vara att bilden av Sveriges VA-system är att den håller hög standard – kanske tycker man att det därför är viktigare att investera i andra infrastrukturer.
- En fjärdedel (25%) vet inte alls hur kommunen man bor i prioriterar VA-frågan. Ändå tror nästan hälften (47% bland samtliga, 33% bland de som ej vet hur det prioriteras) att standarden kommer att förbättras de kommande 10 åren.

Problembilden och riskerna

- En femtedel (22%) upplever att det är problem med VA-systemet i deras kommun minst varannan månad.
- Tre fjärdedelar (76%) tror att det är finns en risk för att något allvarligt fel i systemet skulle kunna inträffa i deras kommun.
- Även om samtliga kommuntyper upplever att det finns en påtaglig risk för fel, utmärker sig ändå glesbygden som den kommuntyp där man själv ser störst risk.

VA-taxan

- Endast 1 av 10 (13%) uppger att de vet precis vad de betalar för vatten och avlopp.
- Ändå är en tredjedel (33%) positivt inställda till en höjning av taxan i sin kommun.
- Det som påverkar inställningen till en höjning är varken partitillhörighet eller vilken kommuntyp man bor i – här är stödet relativt jämnt fördelat.
- Istället verkar en del av förklaringen finnas i hur bra koll man har på vad man betalar samt i hur hög utsträckning man upplever att det är problem med VA-systemet i den egna kommunen.

INFRASTRUKTUREN VATTEN OCH AVLOPP

Värdet av vatten- och avloppssystemet

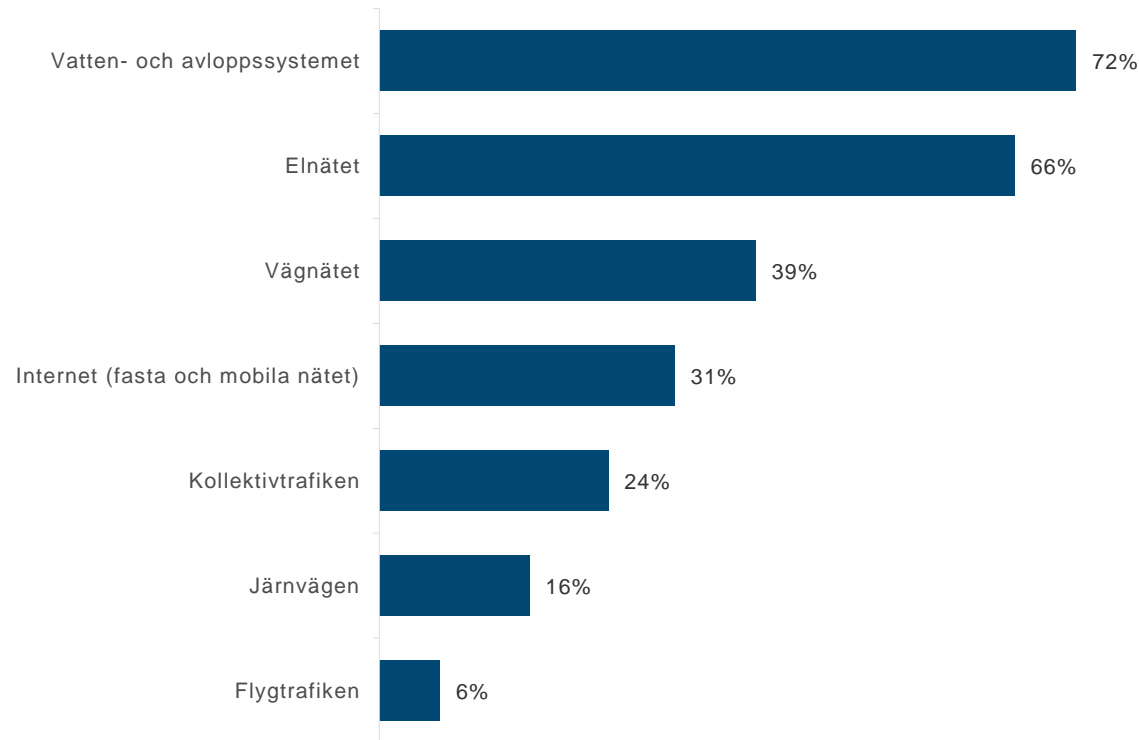
Ett system man tar för givet

VA-systemet är faktiskt den infrastruktur flest anser viktigast för att ett samhälle ska fungera. Samtidigt tycker förvånansvärt få att det är viktigt att öka investeringarna i systemet – kanske beror det på att gemene man anser att Sveriges VA-system håller hög standard. Men trots att en fjärdedel inte vet alls hur kommunen man bor i prioriterar VA-frågan, tror ändå nästan hälften att standarden kommer att förbättras de kommande 10 åren.

Experter menar dock att vi kommer behöva öka våra investeringar avsevärt för att upprätthålla den standard vi har idag. I en rapport från 2017¹, skriven av RISE och Ramboll, sammanfattar man det totala läget med att:

”...det behövs stora investeringar för att trygga kommunalt vatten och avlopp och vi måste räkna med att avgifterna i framtiden blir väsentligt högre om säkert dricksvatten och miljöriktig avloppshantering ska kunna garanteras”.

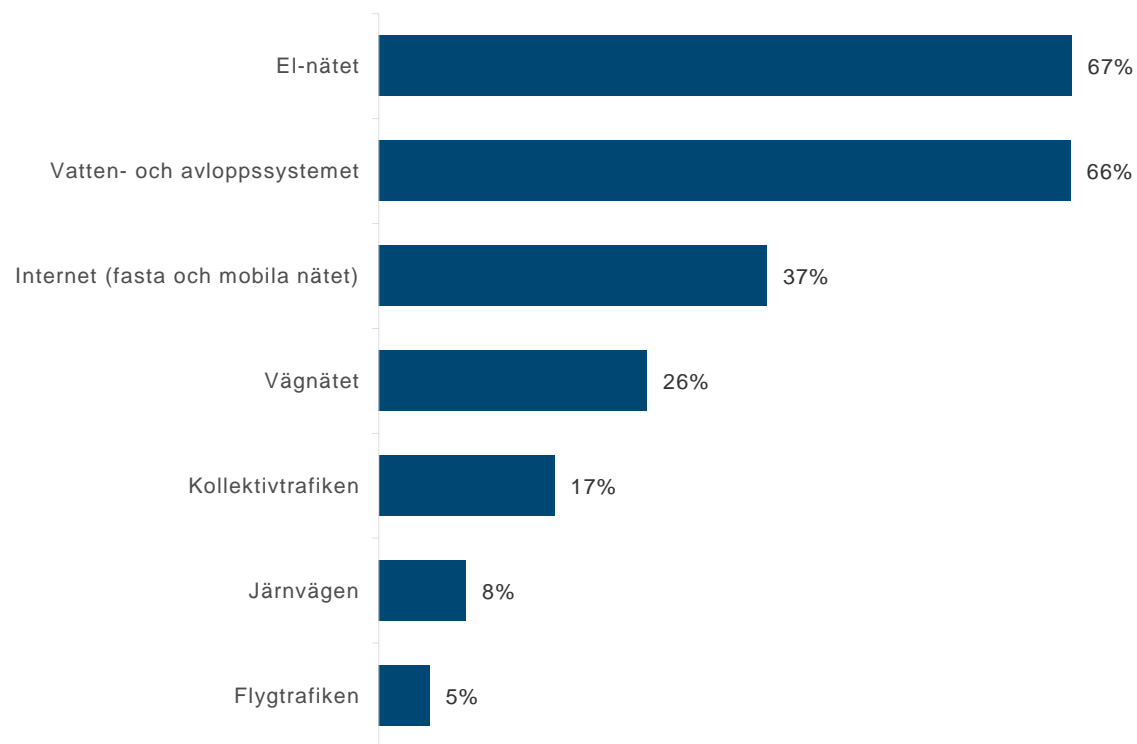
VA-systemet uppfattas som den viktigaste infrastrukturen för ett fungerande samhälle



Sveriges viktigaste infrastruktur

Vatten- och avloppssystemet (72%) är den infrastruktur som anses viktigast för att ett samhälle ska fungera, följt av elnätet (66%). Bilden som målas upp kan tyckas stämma väl överens med verkligheten. Det Sverige vi lever i idag är fullständigt beroende av ett fungerande VA-system. Men trots att man värderar systemet högt, återspeglas inte detta i kunskapsnivån om bristerna eller hur det ska prioriteras mot annat. Detta illustreras på nästkommande sidor.

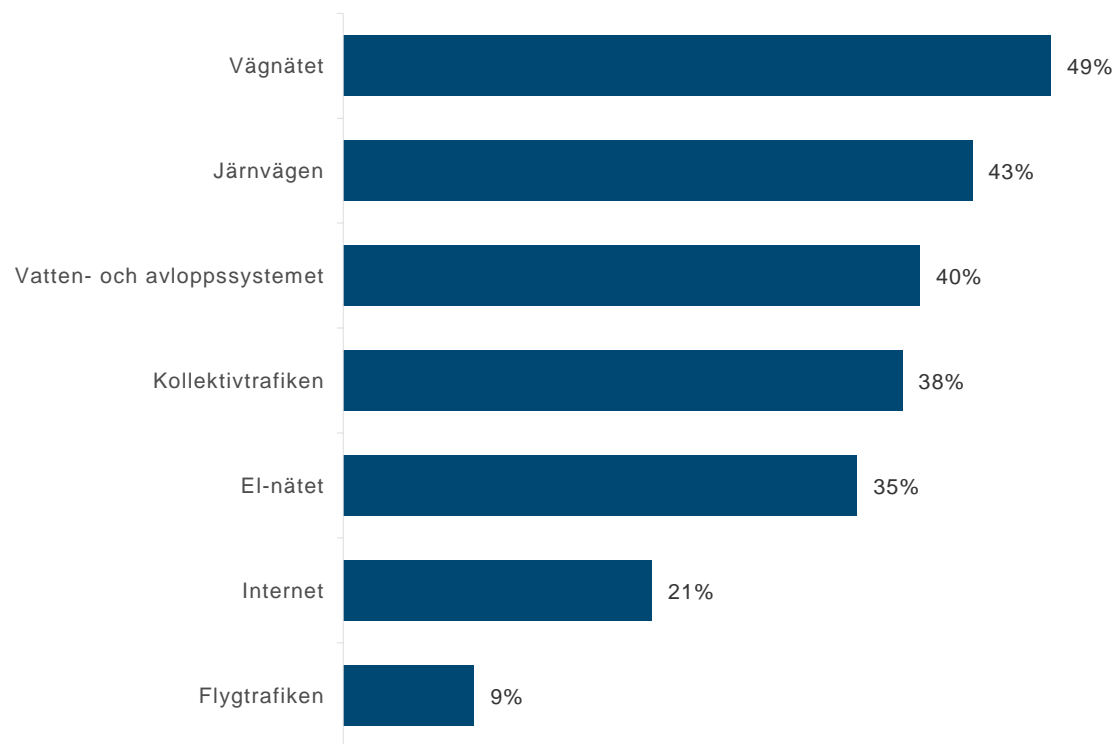
Bland de infrastrukturer som skulle påverka ens liv mest om det slutade fungera



Hög påverkan

Nästan 7 av 10 (66%) uppger att vatten- och avloppssystemet är en av de infrastrukturer som skulle påverka ens liv mest om det slutade fungera.

Trots det prioriteras det ungefär som kollektivtrafiken



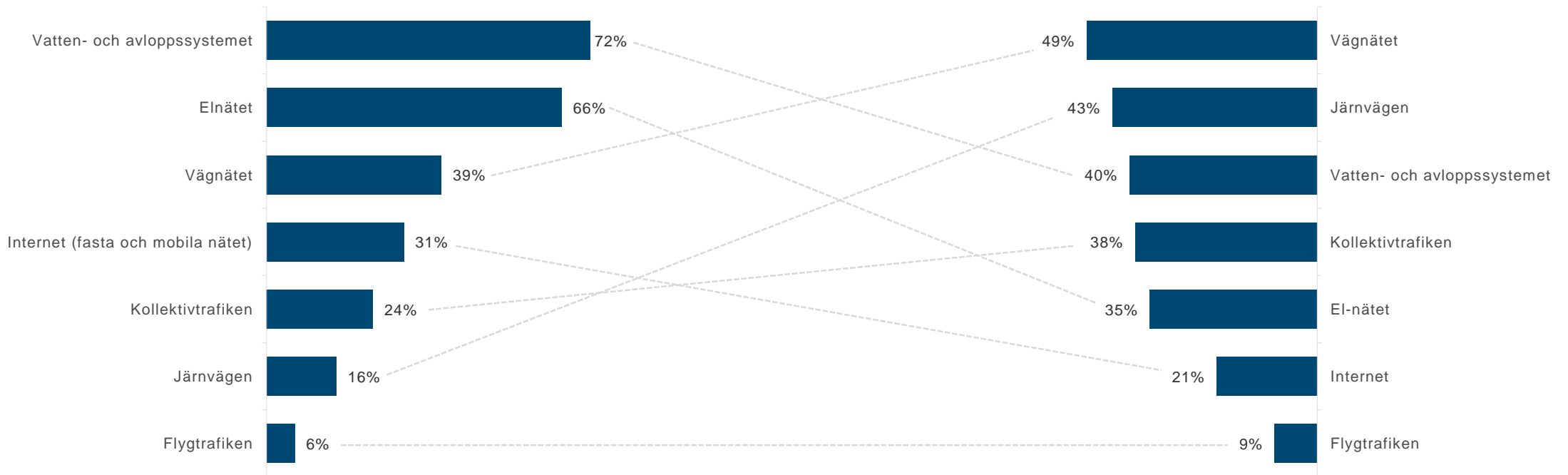
Värdering matchar inte prioritering

Trots att man värderar VA-systemet högst bland infrastrukturerna (72%) uppger endast 40% att det är en av de viktigaste infrastrukturerna att öka investeringarna i. Det kan jämföras med kollektivtrafiken. Ungefär lika många (38%) uppger att kollektivtrafiken är den viktigaste infrastrukturen att investera i, men endast 24% anser att det är en av de viktigaste infrastrukturerna för ett fungerande samhälle.

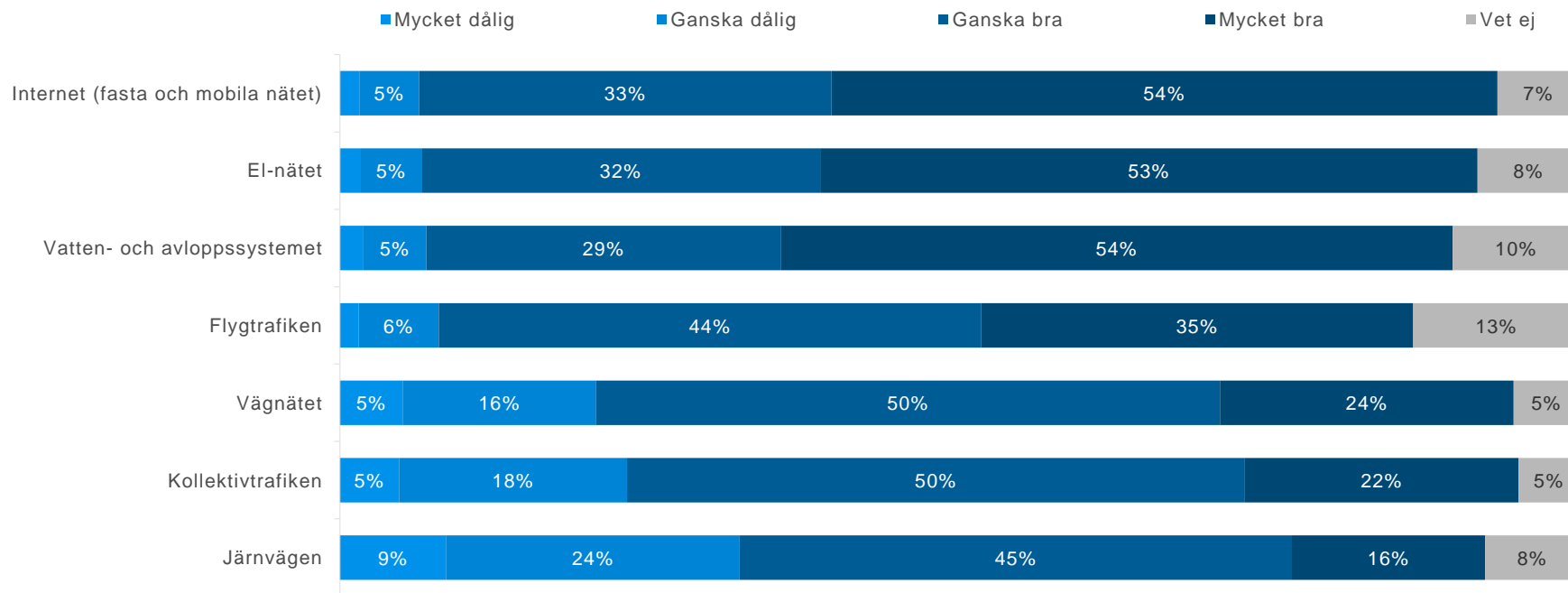
VA får lämna plats för tydligare problemområden som bil- och järnväg när det kommer till investeringar

Vilka av nedan infrastrukturer anser du viktigast för att ett samhälle ska fungera?

I vilka av dessa infrastrukturer är det viktigast att vi ökar våra investeringar?



Kanske för att den övergripande bilden av VA-systemet är att det redan håller hög standard

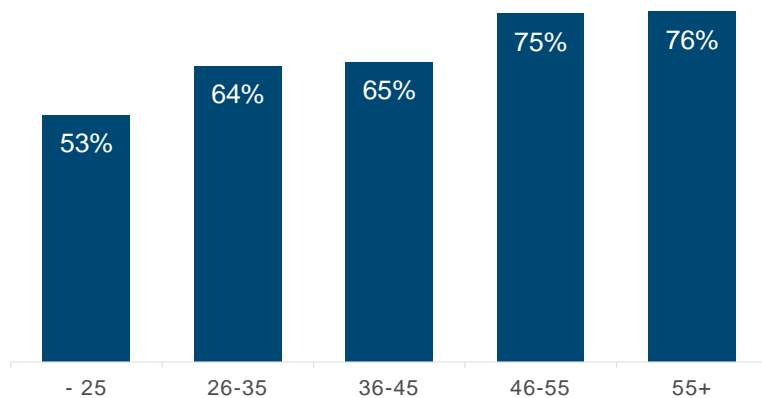


83%
svarar "ganska bra"
eller "mycket bra".

Viss skillnad finns dock mellan åldersgrupper

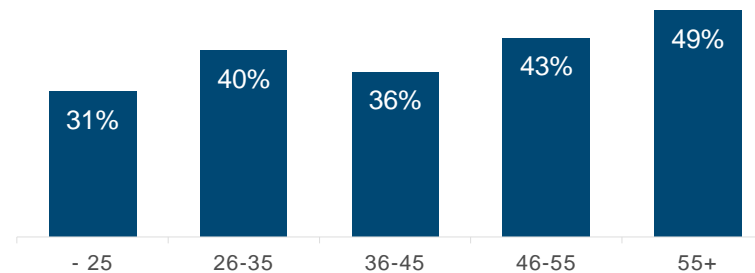
Yngre generationer värderar VA-systemet lägre än äldre (53% mot 76%) och är också mindre benägna att stödja ökade investeringar (31% mot 49%). Generellt kan man säga att ju äldre man blir, desto högre värderar man VA-systemet och förstår behovet av att öka investeringarna.

Påverka ens liv mest: Vatten- och avloppssystemet



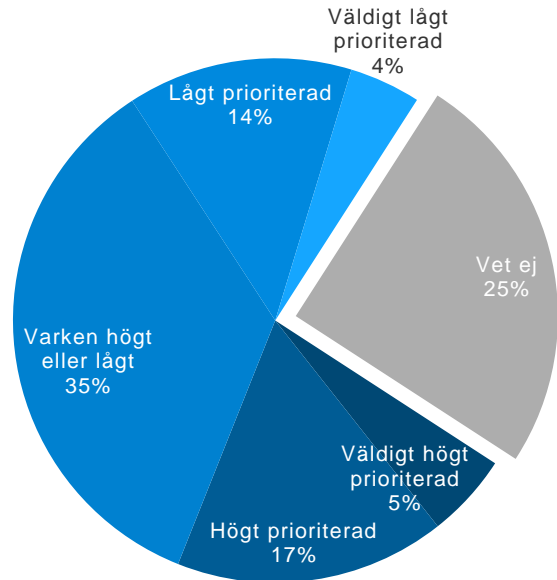
Vilka av nedan infrastrukturer tror du skulle påverka ditt liv mest om de slutade fungera eller fick allvarliga problem?:
Vatten- och avloppssystemet

Öka investeringar: Vatten- och avloppssystemet



Enligt din uppfattning, i vilka av dessa infrastrukturer är det viktigast att vi ökar våra investeringar?:
Vatten- och avloppssystemet

En fjärdedel vet inte hur kommunen prioriterar VA-frågan



1 av 4

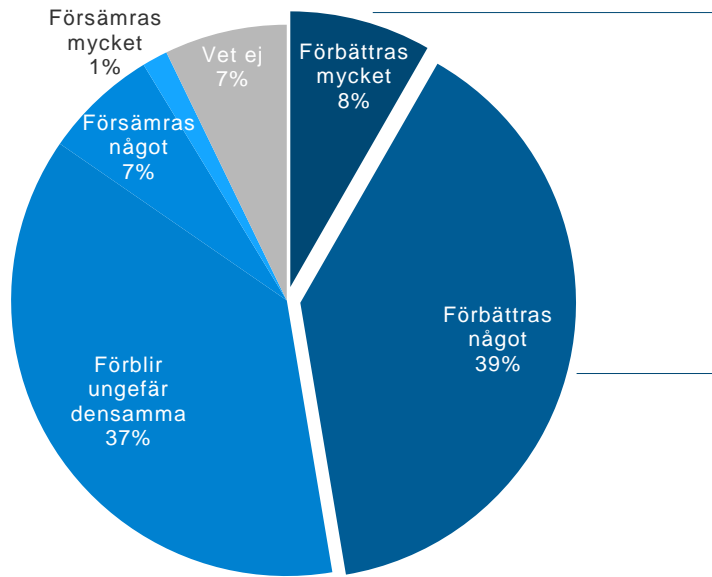
vet inte alls hur den egna kommunen prioriterar VA-frågan.

Bilden av VA-prioritet

Endast 22% anser att kommunen man bor i prioriterar VA-frågan "högt" (17%) eller "väldigt högt" (5%). Samtidigt anser mer än hälften (53%) att kommunen inte prioriterar frågan högt, utan svarar istället "varken högt eller lågt" (35%), "lågt" (14%) eller "väldigt lågt" (4%).

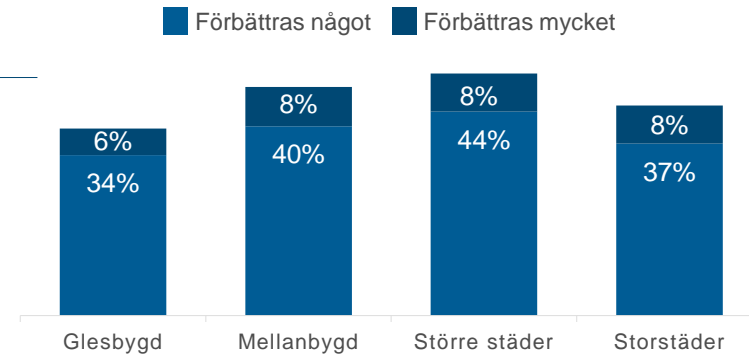
Resterande fjärdedel (25%) vet inte ens hur man prioriterar frågan i sin kommun. Utan att ha jämfört kunskapen om kommunens övriga prioriteringar kan ändå konstateras: att en fjärdedel inte vet alls hur kommunen prioriterar VA-frågan är en alldeles för hög siffra. Utvecklingen av en så pass nödvändig infrastruktur i vårt samhälle bör vara allas fråga.

Nästan hälften tror ändå att VA-systemet kommer förbättras de kommande åren



Rikstäckande framtidsbild

Bilden av hur VA-systemets standard kommer att förändras de kommande 10 åren är generellt positiv. Nästan hälften (47%) tror att den kommer förbättras och 37% tror att den kommer förbli ungefär densamma. Denna bild ser likadan ut oavsett om man bor i glesbygd eller storstad:



PROBLEMBILD OCH RISKER

Riskerna med att inte investera

Vilka är riskerna?

Konsekvenserna av ett otillräckligt underhåll är stora: kommer avloppsvatten in i dricksvattnet kan parasiter spridas, är rören underdimensionerade leder skyfall till översvämningar och återkommande läckor leder till avbrott i vattenförsörjningen. Det kostar att hålla VA-näten i gott skick, men priset för ett eftersatt underhåll kan bli långt högre.

De mest påtagliga riskerna är:

- Stopp i avloppsledningarna.
- Dricksvattnet blir förorenat.
- Driftavbrott i vattenförsörjningen samt hantering av spill- och dagvatten.
- Systemet klarar inte att hantera översvämningar – t.ex. skyfall orsakade av klimatförändringar.
- Brist på dricksvatten

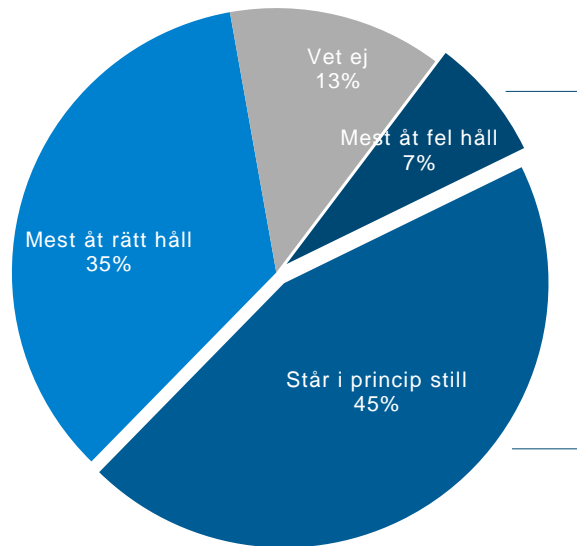
Allmänhetens bild

I en tidigare undersökning utgiven av VA-Fakta tillfrågades allmänheten om bilden av riskläget. Endast 1 av 10 svarade då att de var oroliga för att något skulle hända i deras kommun.

Denna undersökning visar dock att förståelsen för riskerna är högre än vad som tidigare framgått och problembilden är utbredd.

- Hälften (52%) tror att utvecklingen av VA-systemet har stagnerat. Värst är det i glesbygden där siffran är 62% jämfört med storstäder på 46%.
- En femtedel upplever att det är problem med VA-systemet i deras kommun minst varannan månad.
- Nästan tre fjärdedelar (76%) tror att det finns en risk för att något av scenarierna i kolumnen till vänster skulle kunna inträffa i deras kommun.
- Även om samtliga kommuntyper upplever att det finns en påtaglig risk, utmärker sig ändå glesbygden som den kommuntyp där man själv ser störst risk.

Hälften tror att utvecklingen av VA-systemet stagnerat

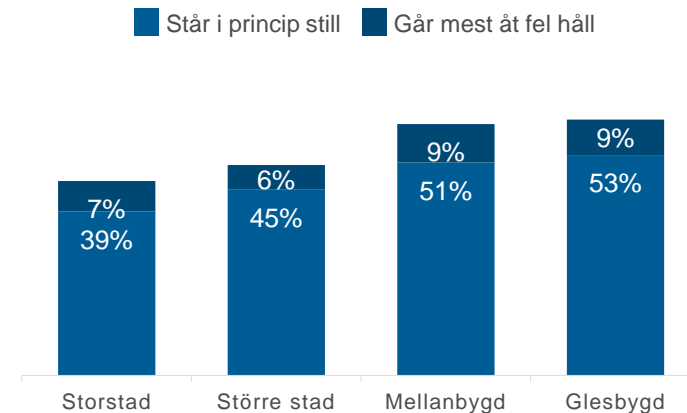


52%

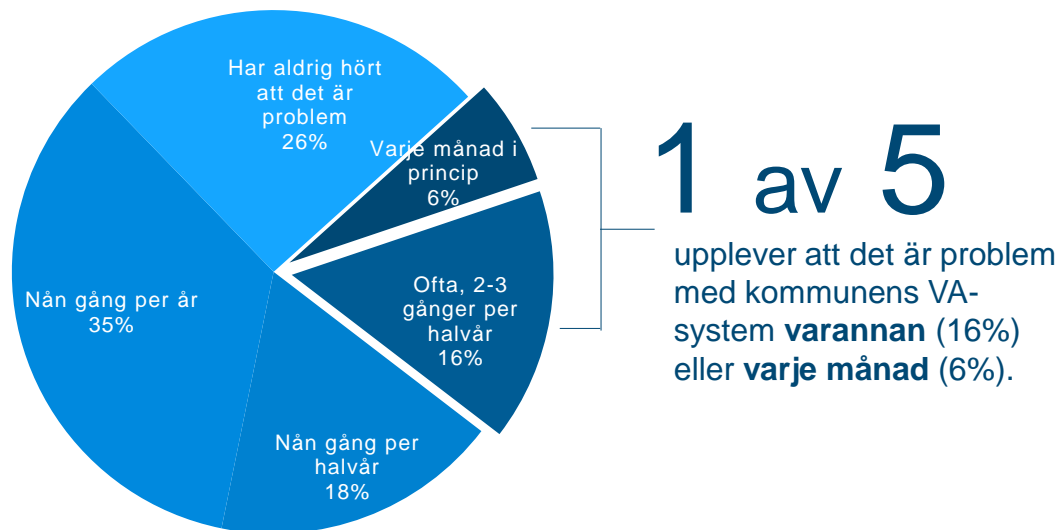
tror att utvecklingen av Sveriges VA-system **står still** (45%) eller **går åt fel håll** (7%).

Stillastående utveckling

Lite mer än varannan tror att utvecklingen av Sveriges vatten- och avloppssystem i princip "står still" (45%) eller går "mest åt fel håll" (7%). Det är ett dåligt betyg för en infrastruktur som, av experter, bedöms behöva stora satsningar för att upprätthålla den standard vi är vana vid. Tittar man på skillnader mellan kommuntyper ser bilden generellt likadan ut, med en viss trend mot att glesbyggda kommuner ser mer negativt på utvecklingen:



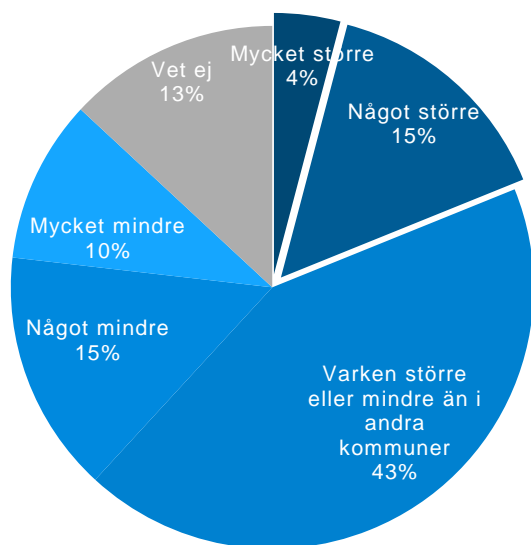
1 av 5 upplever att det är problem med VA-systemet minst varannan månad



Problembilden är utbredd

Uppfattningen är att problem med vatten- och avloppssystemet i form av stopp och läckor är ganska vanligt i den egna kommunen. Hela 22% upplever att det är så ofta som varannan månad och 18% någon gång i halvåret.

1 av 5 tror att de har större problem än andra kommuner



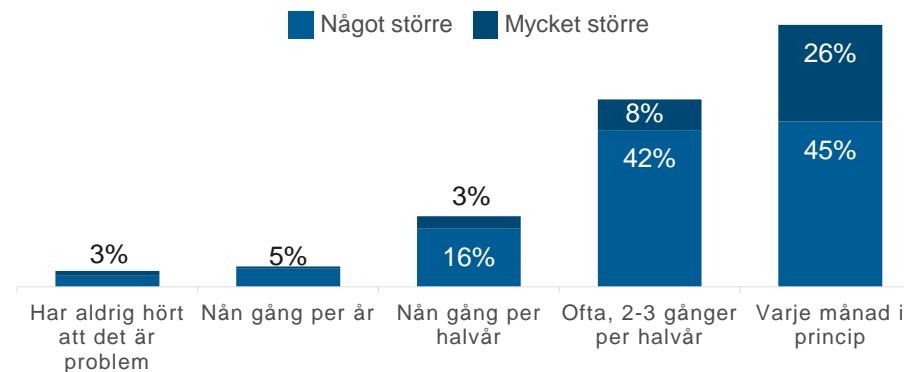
19%

upplever att man har större problem med VA-systemet i den egna kommunen jämfört med andras.

Isolerad bild

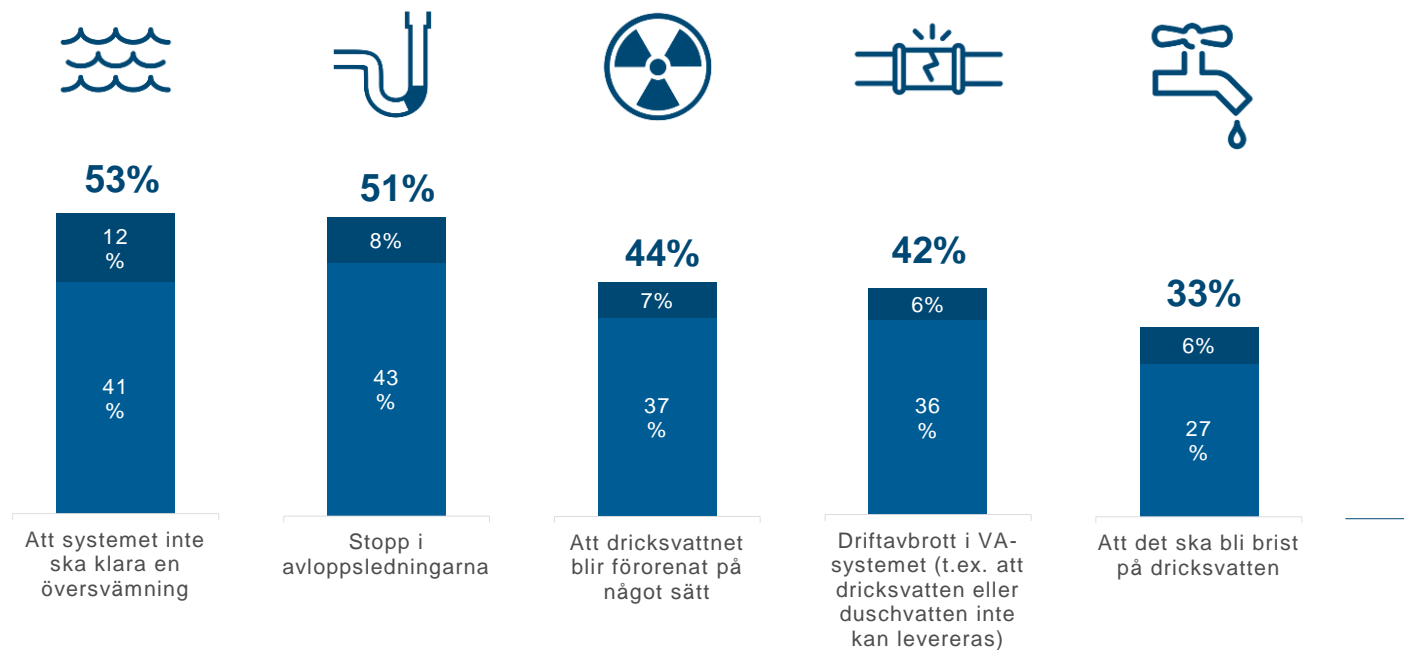
När man dessutom tittar på hur det ser ut mellan olika grader av upplevda problem i den egna kommunen framträder en stark trend av att de med mer problem i högre utsträckning tror att problemen är större än i andra kommuner. Att bo i en kommun med mycket problem betyder dock inte nödvändigtvis att de problemen de facto är fler. Denna (isolerade) problembild kan istället vara en effekt av att VA-frågan sällan befinner sig högt upp på varken den politiska eller mediala dagordningen.

Upplevda problem med kommunens VA-system



3 av 4 tror att det finns en risk för fel i VA-systemet i deras kommun

■ Viss risk ■ Hög risk

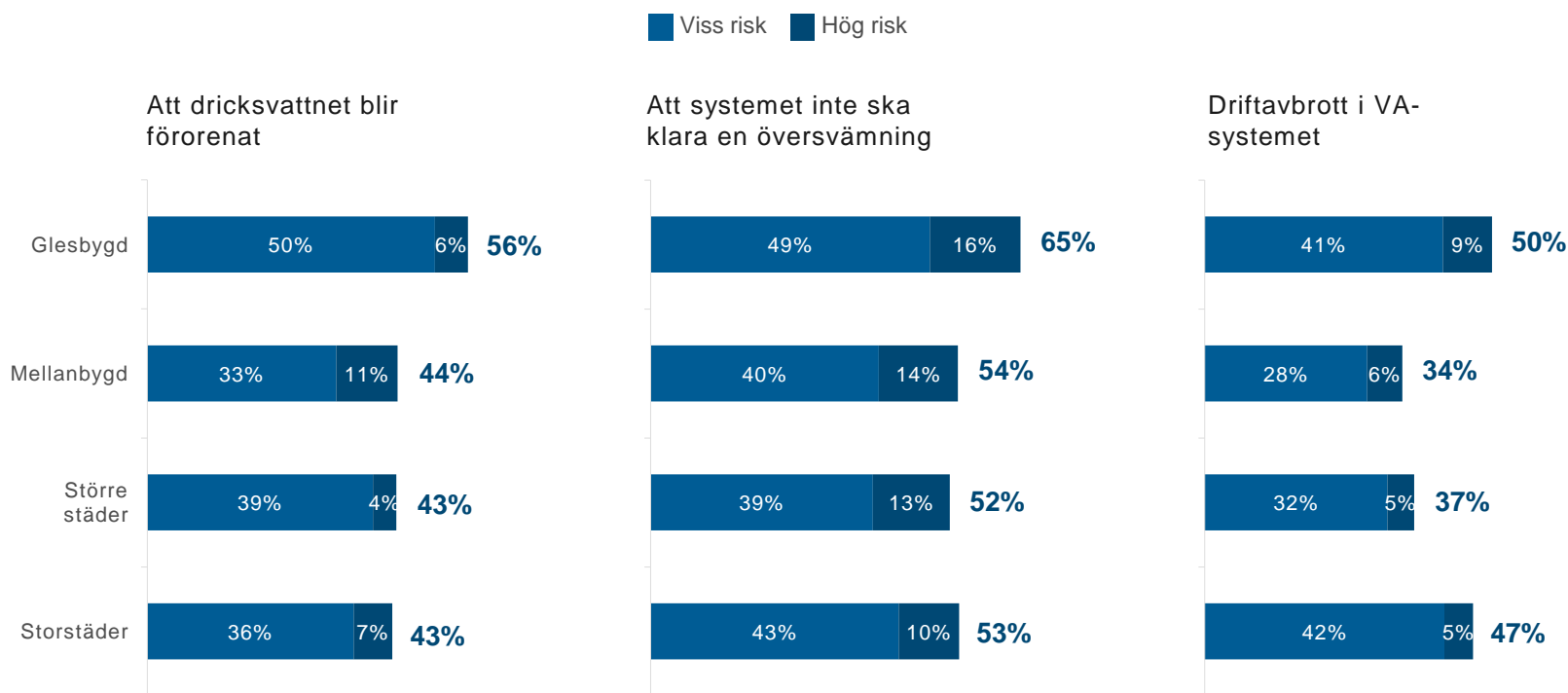


76%

tror att det finns en risk för att något av listade scenarion skulle kunna inträffa i den egna kommunen.

Glesbygden ser störst risk med VA-systemet

Även om samtliga kommuntyper anger att de tror att det finns en risk att nedan scenarion skulle kunna inträffa i deras kommuner står glesbygden ut som den typ där man i följande områden ser störst risk:



VA-TAXAN

Om VA-taxan

Behov av att höja

Enligt vattentjänstlagen ska VA-verksamheten vara självfinansierande, och intäkterna från VA-taxan får inte överstiga kostnaderna för verksamheten. Då kommuner har väldigt olika geografiska förutsättningar, till exempel vad gäller befolkningstäthet och råvattenkällor, skiljer sig även kostnaderna, och därför VA-taxan åt.

Hur kommunerna hanterar investeringar och underhåll avspeglas också till viss del i VA-taxan. Även om det är naturligt att VA-taxan varierar kraftigt mellan kommuner beroende på förutsättningarna, är det generellt så att de flesta kommuner behöver öka taxan för att möta förnyelsebehovet, oavsett på vilken nivå den är idag.

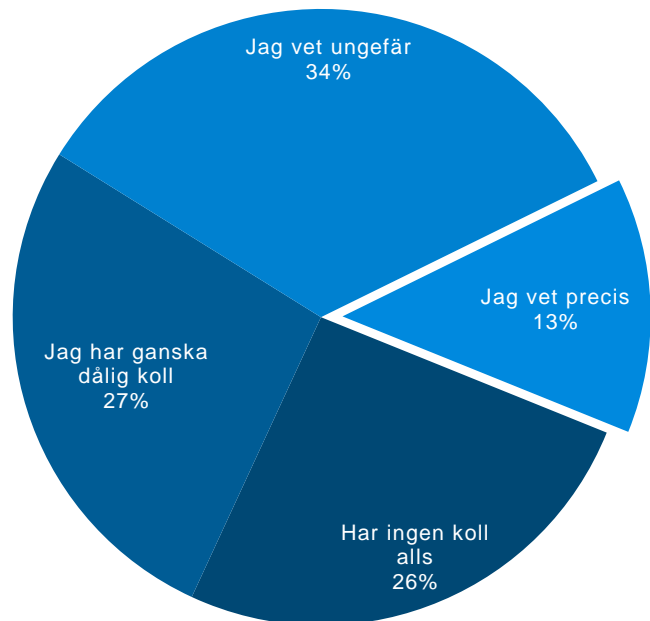
Allmänhetens bild

I rapporten "Vi lagar när det går sönder", utgiven av VA-Fakta 2014, undersöktes allmänhetens kunskap om VA-taxan. Resultaten visade då att 31% inte visste om de betalade den och 28% sa att de inte betalade. 64% påstod sig då veta hur hög taxan var, medan resterande 36% inte visste.

Att undersöka vad allmänheten kan om VA-taxan och inställningen till en höjning är av intresse för att förstå kunskapsläget kring taxan samt hur det hänger ihop med VA-problematiken.

Det visar sig att det som påverkar inställningen till en höjning i första hand inte är varken partitillhörighet eller vilken kommuntyp man bor i – där är stödet relativt jämnt fördelat. Istället verkar en del av förklaringen finnas i den kunskap man har om hur mycket man betalar och om man faktiskt upplever att det är problem med systemet i den egna kommunen.

Endast 1 av 10 vet precis vad de betalar för vatten och avlopp



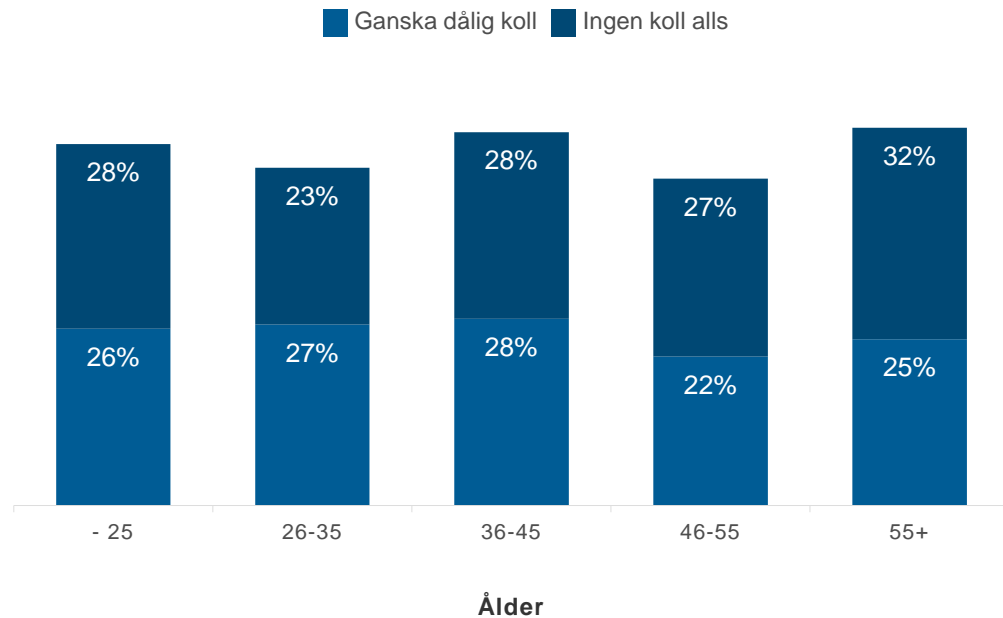
13%

vet precis vad de betalar för vatten och avlopp i sin kommun.

En gömd taxa

Trots att alla som äger eller hyr bostad betalar VA-taxa i sin kommun, vet bara 13% precis hur mycket man betalar i för vatten och avlopp. Övriga 87 % "vet ungefär" (35%), "har ganska dålig koll" (27%) eller "har ingen koll alls" (26%).

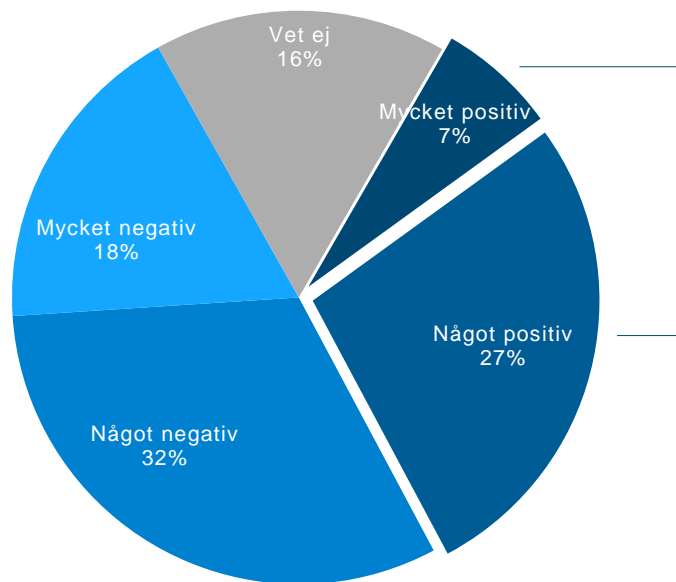
Samtliga generationer har ungefär lika dålig koll på hur mycket man betalar för VA



Bristande information – få lär sig ens med åldern

Kunskap om hur mycket man betalar för vatten och avlopp verkar inte vara en fråga som påverkas av ålder. Man skulle kunna tänka sig att ju äldre man blir, och därmed ju fler år man ägt eller hyrt bostad, desto större sannolikhet att man har koll på hur mycket man betalar. Att så inte är fallet talar för att det finns en hög grad av otydlighet kring VA-taxan – vad man betalar och kanske till och med varför.

En tredjedel positiva till en höjning av VA-taxan

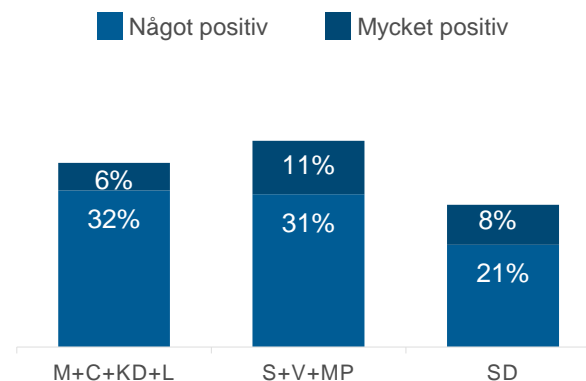


1 av 3

är **något positiva** (27%) eller **mycket positiva** (7%) till en höjning av VA-taxan.

Ideologiska värderingar avgör inte

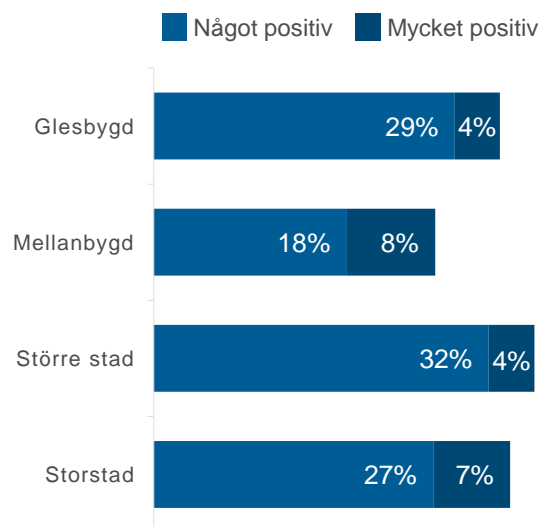
33% av de tillfrågade är positiva till en höjning av VA-taxan. Tittar man på hur det ser ut utifrån partitillhörighet* ser man inga större skillnader mot totalen: Alliansen (38%) och regeringen (42%) är något högre, medan Sverigedemokraterna (29%) är något lägre.



*27% av de tillfrågade har svarat på frågan om partitillhörighet att de "skulle inte rösta", "vill ej uppge" eller "annat"

Stöd för att höja ser likadant ut oavsett befolkningstäthet

Trots att man på glesbygden i genomsnitt betalar mer för vatten och avlopp (ex. 7 476 SEK i glesbygdskommunerna jämfört med 6 221 SEK i storstadskommunerna), är inställningen till en höjning av VA-taxan densamma som i storstäderna.

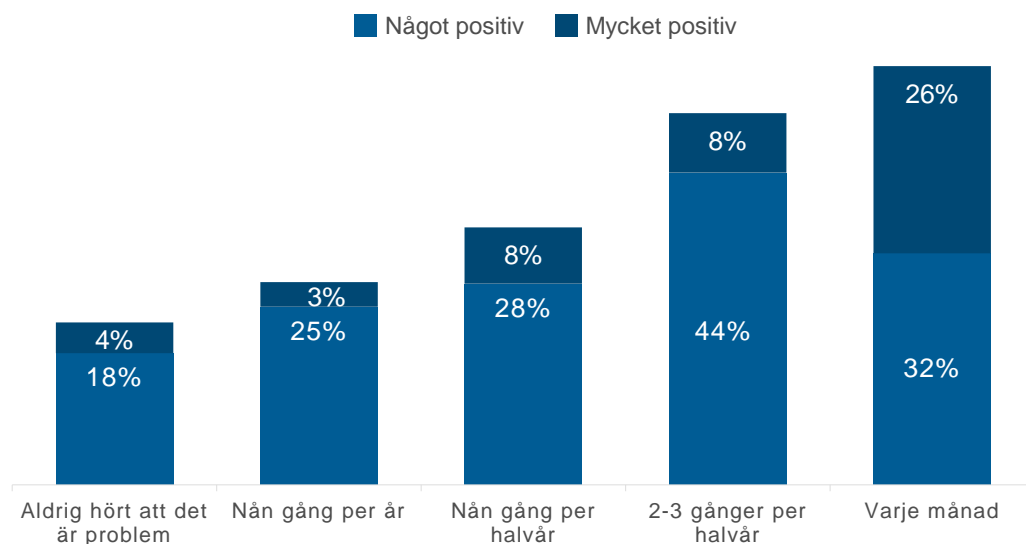


1 255 SEK

	Befolkningstäthet Invånare / km ²	VA-Taxa Brukningstaxa, Typhus A
Glesbygd	6,56	7 476 SEK
Storstad	783	6 221 SEK

Jämförelse VA-taxor*

I problemkommuner är stödet högre för att höja taxan

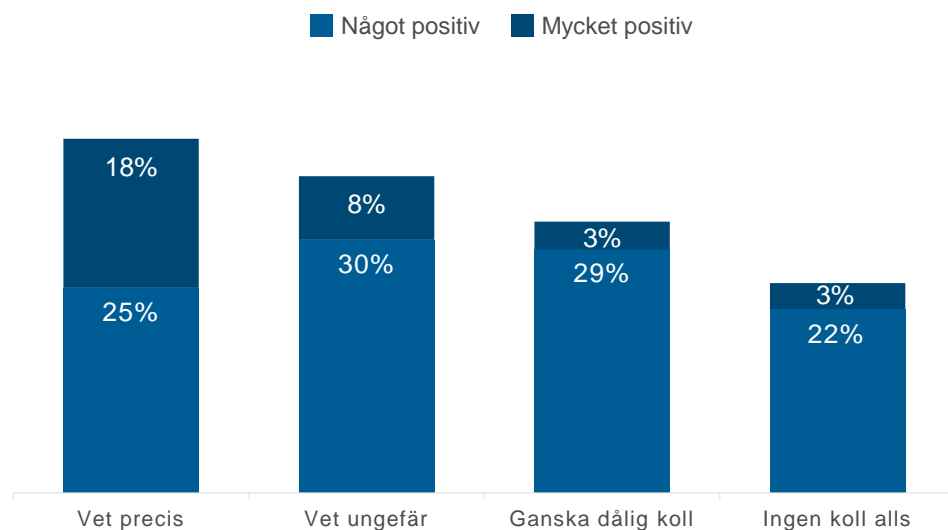


Upplever att det är problem med VA-systemet i den egna kommunen

Stöd där det verkligen behövs

De individer som i högst utsträckning upplever att det är problem med vatten- och avloppssystemet i sin kommun ser också mer positivt på en höjning av VA-taxan. Det indikerar att kommuner med större problem också har högre stöd att ta ut mer för vatten och avlopp för att kunna utföra nödvändiga investeringsåtgärder.

Kunskap om VA-taxan ger ökat stöd för en höjning



Kunskap om hur mycket man betalar för vatten och avlopp

Lyft frågan på dagordningen

Det är dessutom så att de individer som påstår sig ha bättre koll på hur mycket de betalar till sin kommun för vatten och avlopp också är mer positivt inställda till en höjning av VA-taxan. Det skulle kunna förklaras med att de som har högre kunskap om taxan också generellt har högre kunskap om problematiken med VA-systemet och därmed är villiga att betala mer, eller att de inte tycker att vad de betalar är för mycket. Oavsett förklaring verkar det som att information om VA-taxan kan påverka betalningsviljan och invånarnas förståelse för problematiken.

SLUTSATS

Slutsats

Även om vatten och avlopp är en infrastruktur man tar för given, förstår man värdet av den för samhället och inser att vi inte skulle klara oss utan den. Att ökade investeringar till VA-näten inte prioriteras högre beror troligtvis på att den övergripande bilden är att standarden är hög. Vidare erhåller frågan begränsat politiskt och medialt utrymme. Detta leder till en felaktig bild och en låg förståelse för de utmaningar vi står inför idag och i framtiden.

Att det inte pratas om tillräckligt på riksnivå innebär sannolikt att den enda källa man har för att få en uppfattning av problematiken är lokalmedias rapportering om problemen i kommunen. Det bidrar till den isolerade bilden av verkligheten som inte är representativ för den svåra uppgift man egentligen behöver prata om på högre nivå.

Positivt är dock att de individer som upplever att det är mer problem i deras kommun (eller bara har bättre koll på problematiken i kommunen) också är mer positivt inställda till en höjning av VA-taxan. Detsamma gäller de individer som har koll på vad de betalar – de är villiga att betala mer.

Gemensamt för dessa grupper är att de är mer informerade än andra. Det talar för att en viktig del av arbetet framåt med att förbättra VA-systemen är att ytterligare informera medborgarna om hur läget ser ut, vad och varför vi betalar och framför allt höja VA-systemets status på både den politiska och mediala dagordningen.

APPENDIX

Tabell 1. VA-Taxor: Storstad

Kommun	Befolkningstäthet ² (Inväånare / kvadratkilometer)	VA-Taxa 2017 (Brukningstaxa Typhus A)	Kommun	Befolkningstäthet ² (Inväånare / kvadratkilometer)	VA-Taxa 2017 (Brukningstaxa Typhus A)
Upplands-Väsby	185,4674	4177,5	Sigtuna	140,8522	4295
Vallentuna	91,14857	7568	Kungsbacka	132,2729	6163
Österåker	138,1658	9338,85	Härryda	138,6648	6890
Värmdö	93,37991	8774	Partille	655,71	5018,75
Järfälla	1377,513	4359,25	Öckerö	494,6775	9736,75
Ekerö	125,3399	6657	Stenungsund	102,1595	6084
Stockholm inkl. Huddinge	5565,304	3560	Tjörn	92,92543	11766
Botkyrka	465,216	3845,45	Ale	92,88806	8390
Salem	307,4505	4365	Lerum	156,8501	8620
Haninge	186,3471	4574	Vårgårda	26,42053	6769,5
Tyresö	678,9747	5766	Göteborg	1240,555	5855
Nykvarn	67,99555	7681	Mölnådal	440,0919	5755
Täby	1140,613	4288,48	Kungälv	119,1539	9617
Danderyd	1237,614	6431,5	Alingsås	84,74461	5576
Sollentuna	1346,657	4376	Staffanstorp	220,0524	7288
Nacka	1041,432	6802,5	Burlöv	933,0688	5053
Sundbyberg	5475,087	3379,5	Vellinge	246,827	6286
Solna	4045,699	3246,5	Kävlinge	199,764	5535
Sollentuna	1346,657	4376	Lomma	429,719	5877
Lidingö	1521,234	4255	Lund	276,9796	5034
Vaxholm	199,8272	10080	Malmö	2084,841	3977
Nynäshamn	77,21875	8921	Svedåla	95,10204	5146
			Trelleborg	128,9493	6355

VA-taxan³:

Siffrorna som används i tabellen är hämtade från VASS. De representerar beräkningsmodellen för brukningstaxan 2017 under ett helt år för "Typhus A". VASS definierar typhuset enligt följande: "En normalvilla "Typhus A" omfattar ett friliggande källarlöst enbostadshus omfattande 5 rok, badrum med WC, tvättstuga, ett extra toaletttrum samt garage. Våningsyta 150 m2 inkl garage 15 m2, tomtyta 800 m2, vattenförbrukning 150 m3/år Fastigheten är ansluten till vatten, spill- och dagvatten. Avgifterna redovisas inklusive moms."

Tabell 1. VA-Taxor: Glesbygd

Kommun	Befolkningstäthet ² (Invånare / kvadratkilometer)	VA-Taxa 2017 (Brukningstaxa Typhus A)	Kommun	Befolkningstäthet ² (Invånare / kvadratkilometer)	VA-Taxa 2017 (Brukningstaxa Typhus A)	Kommun	Befolkningstäthet ² (Invånare / kvadratkilometer)	VA-Taxa 2017 (Brukningstaxa Typhus A)
Borgholm	16,00236	8193	Kramfors	10,94727	8932	Kalix	8,991685	6704
Gotland	18,45344	7762	Sollefteå	3,668148	9358,73	Överkalix	1,225163	5725
Eda	10,37211	9274	Ragunda	2,152011	7944	Övertorneå	1,917809	5827,6
Orsa	3,946616	8010	Bräcke	1,887213	5632,5	Pajala	0,778553	6933,15
Mora	7,196646	5720	Strömsund	1,122973	7276,5	Gällivare	1,142874	6396
Nordanstig	6,950038	10330	Åre	1,526367	8878	Älvsbyn	4,826741	6506
Söderhamn	24,39643	6744	Berg	1,237888	8590	Haparanda	10,70484	6620
Hudiksvall	14,97656	5050	Härjedalen	0,899425	5995	Kiruna	1,20698	7224
Härnösand	23,74901	7063,5	Nordmaling	5,784842	7368	Filipstad	7,087215	6872
Örnsköldsvik	8,768972	9833	Bjurholm	1,878707	8748	Hagfors	6,485689	7170
Krokom	2,41179	5667	Vindeln	2,056766	7190,63	Hällefors	7,201381	7211
Östersund	27,90958	3893	Robertsfors	5,260755	6065	Vansbro	4,417467	10817
Skellefteå	10,6057	5588,5	Norsjö	2,36799	7256	Malung	2,45382	8025
Piteå	13,52306	6428	Malå	1,939398	6414	Älvdalen	1,024375	7650
Boden	6,978537	5531	Storuman	0,80865	6980,5	Ockelbo	5,492173	9234
Östhammar	14,75991	9804	Sorsele	0,344849	6805	Skinnskatteberg	6,751285	9549
Kinda	8,749236	7603	Dorotea	0,9852	9595	Ljusdal	3,620332	9415
Dals-Ed	6,575641	8447	Vilhelmina	0,837364	7409			
Gullspång	16,97082	8345,5	Åsele	0,669304	9100			
Strömstad	27,90494	10660,29	Arvidsjaur	1,138974	6205			
Torsby	2,910007	9457	Lycksele	2,213287	3894			
Sunne	10,30192	7806	Arjeplog	0,229757	6083			
Jokkmokk	0,287323	6550	Ånge	3,101568	7656			

Källor

¹ *"Investeringsbehov och framtida kostnader för kommunalt vatten och avlopp"*, RISE & Ramboll (utgiven på uppdrag av Svenskt Vatten), 2017

² *Befolkningsstatistik*, SCB, 2018, <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/>

³ *Taxeundersökning*, Svenskt Vatten, 2017, <http://www.svensktvatten.se/vattentjanster/organisation-och-juridik/va-statistik/taxeundersokning/>